

L'amagatall d'armes que mai no veurem

Ara per ara hi ha uns mil cinc-cents investigadors americans que recorren els camps iraquians cercant-hi proves de l'existència d'armes de destrucció massiva: fins ara, els ha estat impossible. Aquest equip, que rep el nom de Grup de Supervisió de l'Iraq, treballa sota les ordres d'un antic inspector d'armament de les Nacions Unides, David Kay, i pretén trobar, bàsicament, alguns documents que ajuden a reconstruir una suposada evidència: que l'Iraq va tenir o va mirar de crear programes per produir armes prohibides. És una tasca descoratjadora i, segons em conten alguns científics iraquians amb els quals he tingut contacte, no la fan gaire bé.

La investigació hauria de començar al districte de Jadariya, al centre de Bagdad, adjacent al campus de la Universitat de Bagdad: allà hi ha la seu de la Direcció de Control Nacional Iraquià. Aquesta Direcció era l'ens governamental responsable de la coordinació dels equips que es formaven per a les missions d'inspecció de les Nacions Unides, un pou d'informacions valuoses pel que fa als programes d'armament i a les activitats de les desenes d'emplaçaments industrials iraquians d'ús dual —és a dir, fàbriques on es feien components permeos però que es podien modificar per manufacturar material prohibit.

Els iraquians van estar dotze anys recollint i fent ús d'aquesta mena de dades. Si els inspectors teníem algun dubte, com ara, si volíem saber si el país A havia signat un contracte amb la fàbrica iraquiana B, la Direcció elaborava un petit informe. La declaració "completa i definitiva", de 12.500 pàgines, que l'Iraq va oferir al 2002 a les Nacions Unides, era feta a partir de dades d'aquest arxiu. Hi havia, a més, altres dades que anaven més enllà del suport escrit: cadascuna de les entrevistes que els inspectors de les Nacions Unides havien mantingut amb els científics iraquians al llarg dels anys noranta havia estat enregistrada en una cinta de vídeo, i aquestes cintes estaven totes a l'abast.

No cal dir que tot aquest material va ser recopilat per funcionaris i científics del Govern iraquian anterior, que obeïen or-

dres, o bé per lleialtat o bé per temor, i que havien rebut la consigna de provar que l'Iraq havia complert amb totes les resolucions de les Nacions Unides (cosa que no ha estat desmentida en els cinc mesos que han passat d'ençà de la invasió nord-americana).

Fins i tot si creiem que l'arxiu, en si mateix, no és altra cosa que una gran falsificació de dades pels iraquians, l'equip d'investigadors del qual parlàvem hauria d'haver començat a investigar per ací. De fet, al llarg dels meus anys d'inspector, els esforços que més fruits m'han donat han partit sempre de les falses al·legacions del Govern iraquian.

Segons tinc entès, les dades encara eren allà en el moment que les tropes de la coalició van envair Bagdad. Segons alguns oficials de rang superior amb els quals he parlat després de la guerra —entre els quals hi ha el general de brigada que administrava l'arxiu—, tota la informació va quedar custodiada dins d'uns contenidors metàl·lics, abans que començaren els combats, i emmagatzemada al quarter general de la Direcció, a Jadariya, per tal de protegir-la. El que m'han contat aquests testimonis oculars, però, és una mica preocupant. Sembla que el 8 d'abril els soldats de la Tercera Divisió d'Infanteria de l'exèrcit nord-americà van ocupar els edificis. Les dues setmanes següents, els científics i els administradors iraquians encara hi anaven a treballar: ningú no els ho impedia, ni els interrogava, ni tan sols van intentar agafar el control de l'arxiu. En comptes d'això, segons em conten els que hi treballaven, els soldats americans, en acabar aquestes dues setmanes, se'n van anar i prou. Després, tot l'edifici va ser saquejat: de la nit al matí, en desaparegueren els ordinadors, s'hi destruïren cintes de vídeo i de casset, i els documents, que fins llavors havien romàs tan ben organitzats, van ser cremats o fins i tot escampats pels voltants. Segons el general de brigada, que va tornar a l'edifici després dels saqueigs, alguns dels científics van fer mans i mànigues per recuperar i reconstruir el que van poder, però el mal que va patir l'arxiu va ser irreversible. Em base en declaracions d'antics oficials de la

Direcció, que són gent que vaig conèixer quan feia d'inspector, i cap d'ells no té motius per mentir. En tot cas, hi ha documentació periodística de fonts occidentals que informen del saqueig de l'edifici i de la presència nord-americana.

Per què ho van permetre? Estic tan esbalaït com els mateixos iraquians: si l'administració Bush hi ha donat tanta importància, a la necessitat de trobar les proves de l'existència d'armament de destrucció massiva, que sembla que una prioritat lògica hauria d'haver estat el setge de l'arxiu —igual com ho ha estat protegir el Ministeri del Petroli iraquian, o el Museu Nacional—. A més, no em sembla gens versemblant la versió segons la qual els líders de la coalició no sabien quin era el contingut de l'arxiu.

Vaig ser un dels inspectors que va dur a terme les investigacions precedents, amb les dades de la qual el Govern americà va afirmar que Saddam Hussein amagava programes prohibits. Amb la controvèrsia que s'ha creat entorn de les afirmacions que l'administració va fer abans de la guerra, crec que és impossible de mesurar la importància d'un arxiu que va produir 12.500 pàgines d'al·legacions —fins ara, repetesc, no controvertides—, que comprenen l'informe més detallat dels programes d'armament iraquians.

El grup de supervisió que hi ha a l'Iraq farà un informe, el mes que ve, que lliurarà als oficials americans i britànics, on explicarà com evolucionen les investigacions. Bush ja ha afirmat que aquest grup haurà trobat evidències de programes d'armament prohibit, i proves que indiquen que els iraquians han intentat amagar aquests programes als inspectors internacionals. Això tindria molt de mèrit, però si no ens deixen comparar-ho amb la versió iraquiana dels esdeveniments, no sé si serà gaire convincent per als americans i per a la resta del món.

Scott Ritter és exinspector d'armament de l'ONU a l'Iraq i autor de 'Frontier Justice: Weapons of Mass Destruction and the Bushwhacking of America' © The New York Times — EL TEMPS Traducció: Maite Insa